

ظهور داعش

تروریسم در عصر جدید

کارولین کِنون

ترجمه پریسا صیادی

فهرست

- رویدادهای مهم قبل و بعد از ظهور داعش ۶
- پیشگفتار: خاستگاه داعش ۹
۱. بن لادن، زرقاوی، و القاعده عراق ۱۳
۲. مصری و تشکیل دولت اسلامی ۳۳
۳. ابوبکر بغدادی ۴۵
۴. سوریه، موصل، و تشکیل خلافت ۵۷
۵. خلافت و آمدن آخرالزمان ۶۹
۶. تأثیرات ویرانگر داعش ۷۹
- سخن پایانی: داعش در سراسر جهان ۹۳
- یادداشت‌ها ۱۰۱
- برای مطالعه بیشتر ۱۰۵
- نمایه ۱۰۷

خاستگاه داعش

در سال ۲۰۰۴، مردی اردنی به نام ابومصعب زرقاوی، که به دلیل ترتیب دادن بمب گذاری های انتحاری مشهور بود، گروهی از جهادی ها تشکیل داد و آن را القاعده عراق نامید. امروزه این گروه با نام دیگری شناخته می شود: دولت اسلامی عراق و شام، یا داعش. در غرب آن را با نام دولت اسلامی عراق و سوریه می شناسند، اما باراک اوباما، رئیس جمهور وقت ایالات متحده، اغلب برای اشاره به این گروه از نام دولت اسلامی عراق و شام استفاده می کرد، و بسیاری آن را فقط دولت اسلامی می گویند. مهم نیست این گروه با چه اسمی خوانده می شود، به هر حال نام این گروه هرچه باشد امروز بر سر زبان ها است. داعش به یک سازمان بزرگ و افراط گرای اسلامی تبدیل شده که به طور چشمگیر و به شکل منفی تمام دنیا را تحت تأثیر قرار داده است.

داعش چیست؟

مهم ترین اولویت داعش گسترش شریعت مورد نظر خودش در سراسر جهان است. به این معنا که می کوشد تا سرانجام جامعه ای جهانی برپا سازد شبیه آنچه در خاورمیانه در قرون گذشته وجود داشت. داعش می خواهد تمام دنیا را به صدر اسلام برگرداند و همه پیرو تفسیر آن ها از دین اسلام شوند. روش های داعش برای رسیدن به این هدف اغلب مبتنی است بر ترور و ایجاد وحشت در بخش هایی از دنیا که دینی غیر از اسلام و دیدگاه هایی متفاوت درباره آینده دارند. داعش مسئول مرگ هزاران نفر است. در فاصله ژانویه ۲۰۱۴ تا ژانویه ۲۰۱۶، فقط در عراق ۱۸,۸۰۲ نفر در ارتباط با خشونت های داعش جان خود را از دست داده اند، و این به غیر از ۳۶,۲۴۵ نفری است که به شیوه های دیگر مجروح شده اند یا آسیب دیده اند. این مرگ و میرها شامل صدها اعدام در ملأعام است که هدفش رساندن این پیام به گوش

نیازش را به دست می‌آورد. داعش نفت هم تولید می‌کرد، از مردمان قلمروش مالیات می‌گرفت، با تهدید از آنان باج‌گیری و اخاذی می‌کرد، و از کشورهای خارجی برای آزادی شهروندانشان که به دست نیروهای داعشی ربوده شده بودند تقاضای خون‌بها می‌کرد. در سال ۲۰۱۴، داعش کنترل بیش از ۸۸,۰۰۰ کیلومترمربع از خاک سوریه و عراق را در دست داشت، مساحتی کمی کمتر از کشور پرتغال در اروپا. اما در آوریل ۲۰۱۵ برآورد می‌شد که داعش یک‌چهارم قلمروش را از دست داده است. از دست دادن قلمرو از این نظر به‌ویژه مهم است که سرکرده داعش ادعا کرده بود خلیفه مسلمانان است، و داعش نمی‌تواند همچنان مدعی خلافت باشد در حالی که سرزمینی از خود نداشته باشد و قلمروش را گسترش ندهد.

داعش شکست‌ناپذیر نیست؛ رهبران پیشینش، از جمله ابومصعب زرقاوی، کشته شده‌اند. از سال ۲۰۱۶، رهبر داعش مردی به نام ابوبکر بغدادی است که در حال حاضر در سوریه زندگی می‌کند،^۱ زیرا بر اساس روایات اسلامی، سوریه کشوری است که آخرین نبرد روی زمین قرار است در آنجا رخ بدهد. به گفته پیتربرگن، تحلیلگر امنیت ملی سی‌ان‌ان، دابق در سوریه «همان جایی است که پیامبر اسلام پیش‌بینی کرده سپاهیان اسلام و 'روم' برای نبرد نهایی [آخرالزمان - م] با هم روبه‌رو می‌شوند که پایان کار جهان و پیروزی اسلام واقعی است».^(۱) از این رو داعش می‌خواهد در زمان شروع نبرد آخرالزمان در صف مقدم جبهه باشد. آن‌ها مطمئن‌اند که اعمال و اعتقاداتشان آن‌ها را بعد از مرگ مستقیم به بهشت می‌برد، و هر کس مثل آنان مسلمان تندرو نباشد شکست خواهد خورد.

تروریسم چیست؟

رسانه‌های غربی واژه‌های «تروریسم» و «تروریست» را به قدری برای داعش به کار می‌برند که مترادف نام این گروه شده است. متأسفانه برخی از غربی‌ها که آگاهی چندانی در این باره ندارند مسلمانان را به طور کلی با کارهای تعداد بسیار کمی از تندروها قضاوت می‌کنند. برای این که بفهمیم چرا داعش با تمام دنیا سر جنگ دارد، لازم است بدانیم تروریسم چیست

تمام دنیا به سوریه و عراق و مناطق پیرامون آن چشم دوخته است.

همگان است: هر کس از قواعد داعش پیروی نکند عواقب وحشتناکی در انتظارش است. داعش نه تنها سعی نمی‌کند نیات و کارهای وحشتناکش را پنهان کند بلکه حتی تلاش می‌کند جنایاتش را در معرض دید عموم بگذارد. داعش از روش‌های ارتباطی جدید برای گسترش خود و ترساندن مخالفانش بهره می‌گیرد. رسانه‌های اجتماعی مثل توئیتر به ابزار مهمی برای قدرت‌نمایی داعش تبدیل شده‌اند. آن‌ها قادرند از طریق توئیتر به دشمنانشان نشان دهند چقدر قدرتمندند و مسلمانان تندرو را از سرزمین‌هایی بسیار دور در عراق و سوریه گرد می‌آورند.

خرابی‌هایی که داعش به بار آورده محدود به زندگی انسان‌ها نیست. داعش با وجود ادعای پایبندی به اسلام، مکان‌های تاریخی و مقدس مسلمانان را هم در عراق و هم سوریه نابود می‌کرد. داعشی‌ها زیارتگاه‌ها و مساجد را منفجر و آثار تاریخی و باستانی را نیز نابود می‌کردند فقط به این دلیل که دشمنانشان را به واکنش وادارند. آثار بارزشی را هم که نابود نمی‌کردند برای کسب درآمد می‌فروختند، این یکی از راه‌هایی بود که داعش پول مورد

۱. در ۲۷ اکتبر ۲۰۱۹ / ۵ آبان ۱۳۹۸ یکی از مقامات نظامی آمریکا خبر داد که با کمک سازمان سیا مخفیگاه ابوبکر بغدادی در ادلب سوریه را کشف کرده و به آنجا حمله کرده‌اند، بغدادی که خود را در محاصره می‌بیند جلیقه انتحاری‌اش را منفجر می‌کند و کشته می‌شود. چند روز بعد، داعش مرگ ابوبکر بغدادی را تأیید و ابراهیم قریشی هاشمی را جانشین او معرفی می‌کند. - م.
۲. قلاب‌هایی که مترجم به متن افزوده با علامت «- م» مشخص شده‌اند.

بن لادن، زرقاوی، و القاعدۀ عراق

کشورهای دنیا بیش از سی سال است که با تروریسم می‌جنگند، اما به دست آوردن پیروزی‌های چشمگیر دشوار است. بسیاری از گروه‌های تروریست به نحوی سازمان یافته‌اند که زنجیره‌ای مشخص از فرماندهی دارند و اگر رهبرشان کشته شود، نفر بعدی سریع جای او را می‌گیرد. آن‌ها به روش سنتی نمی‌جنگند یا از شیوه‌های نظامی معمول استفاده نمی‌کنند. از این رو جنگیدن با آن‌ها برای نیروهای ضدتروریستی بسیار دشوار است، زیرا این نیروها اغلب برای جنگ با ارتش‌های منظم آموزش دیده‌اند.

گروه‌های تروریستی، مثل داعش، در یک مورد مهم هنوز سنتی باقی مانده‌اند؛ و آن هم نیاز به داشتن سربازان معمولی است. از آن‌جا که آن‌ها همواره درگیر عملیات نظامی‌اند، دایم در حال از دست دادن سرباز هستند. یکی از عجیب‌ترین (و خطرناک‌ترین) پدیده‌ها که نیروهای ضدترور با آن مواجه‌اند توانایی داعش در جذب گسترده نیرو از سراسر دنیا است. مسلمانان رادیکال از سراسر دنیا در خاورمیانه گرد می‌آیند تا از آرمان داعش حمایت کنند، و هر روز سربازان جدیدی به داعش می‌پیوندند. یکی از دلایل موفقیت آن‌ها در متقاعد کردن دیگران برای پیوستن به این گروه سابقه رهبری آن‌هاست.

شیر جوان

ماجرای ظهور داعش به سال‌ها قبل در عربستان سعودی برمی‌گردد. در سال ۱۹۵۷، هفتمین پسر محمد بن عوض بن لادن در عربستان سعودی به دنیا آمد. نام او اسامه بن محمد بن عوض بن لادن بود. اسامه به معنی شیر جوان است. محمد بن لادن از مهاجران یمنی به عربستان و میلیاردری خودساخته بود. او صاحب یک شرکت ساختمانی بسیار موفق بود، به قدری موفق که کار بازسازی و توسعه سه مسجد بسیار مهم در تاریخ

اسامه بن لادن که القاعده را بنیان گذاشت از خانواده‌ای بسیار ثروتمند بود.

اسلام به او واگذار شد: مسجدالاقصی، مکه و مدینه. سال‌ها بعد، اسامه بن لادن با افتخار به خبرنگاران گفت گاهی پدرش در یک روز در هر سه مسجد نماز می‌خواند. در دهه ۱۹۶۰، ملک فیصل، پادشاه عربستان سعودی، طی فرمانی همه پروژه‌های ساختمانی عربستان را به گروه بن لادن واگذار کرد. محمد بن لادن چند همسر داشت، مادر اسامه یازدهمین همسر وی از بی‌شمار همسرانش بود. او تنها همسر محمد بن لادن بود که عربستانی نبود؛ محمد با او در سفر به سوریه آشنا شده بود. اسامه تنها فرزند او بود. افراد نزدیک به این خانواده می‌گویند سایر اعضای خانواده مادر او را «کنیز» و خود اسامه را «کنیززاده» خطاب می‌کردند. در میان سعودی‌های پولدار و قدرتمند متولد شدن از پدر و مادری خارج از خاندان سلطنتی بسیار غیرمعمول بود. پیشینه خانوادگی در عربستان سعودی بسیار مهم است، و اسامه به احتمال زیاد خود را غیرخودی احساس می‌کرد، زیرا هیچ‌یک از والدینش نمی‌توانستند ادعا کنند اصل و نسبی سعودی دارند.

به هر حال، اسامه تابستان‌های دوران بچگی‌اش را به کار کردن در راهسازی گذراند؛ همه فرزندان بن لادن بایست برای شرکت خانوادگی‌شان کار می‌کردند. اما در سال ۱۹۶۷ واقعه تکان‌دهنده مرگ محمد بر اثر سقوط هواپیما همه خانواده را در شوک فروبرد. در آن زمان اسامه ده‌ساله بود. اگرچه محمد بن لادن بیش از پنجاه فرزند داشت، ثروت او به قدری زیاد بود که به هر یک از آنان میلیون‌ها دلار ارث رسید. زندگی آنان شبیه زندگی آدم‌های معروف یا خاندان سلطنتی بود. «کنیززاده» در پانزده‌سالگی صاحب اسطبل اسب بود.

جالب توجه این‌که اسامه تنها فرزند بن لادن بود که هیچ‌گاه خارج از کشور تحصیل نکرد. می‌گویند او حتی هیچ‌گاه منطقه خاورمیانه را ترک نکرده بود. بسیاری از خواهران و برادرانش به اروپا و ایالات متحده سفر کرده بودند. در ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ که اسامه حملات بزرگی را به خاک آمریکا ترتیب داد و باعث کشته شدن بیش از ۳۰۰۰ نفر شد، چند تن از خواهران و برادرانش در آن‌جا زندگی می‌کردند.

اسامه بن لادن با اعتقادات و تربیت اسلامی سختگیرانه‌ای پرورش یافت، در دبیرستان و کالج علوم دینی خواند و مانند بسیاری از سعودی‌ها با اعتقادات وهابی بزرگ شد، که شاخه‌ای از اسلام سختگیرانه و ضدغربی است. او در سال‌های آخر تحصیلش در کالج، با گروه اخوان المسلمین ارتباط یافت، گروهی از تندروهای اسلامی که معتقد بودند بیشتر مسلمانان، از جمله رهبران سعودی، بر اساس تعالیم واقعی قرآن زندگی نمی‌کنند.